

Rondetafelgesprek maatwerkdiploma's, effectieve leerroutes en flexibilisering in het voortgezet onderwijs

13 april 2016

Position paper Ouders & Onderwijs

Met meer maatwerk sluit het onderwijs beter aan bij de capaciteiten en kwaliteiten van scholieren

- Onderwijs dient erop gericht te zijn dat scholieren hun talenten zo goed mogelijk kunnen ontplooien. Het is belangrijk om scholieren steeds te blijven prikkelen en te stimuleren. Ouders vinden meer mogelijkheden voor maatwerk belangrijk, zo blijkt uit een digitale raadpleging.
- Het maatwerk-diploma is niet de kern van de benodigde ontwikkeling, wel een sluitstuk. Extra inspanningen van scholieren moeten zichtbaar worden op het diploma of in een plusdocument, en zo beloond. Naast versnellen, verdienen ook mogelijkheden voor verdiepen en verbreden van het onderwijs aandacht. Scholieren kunnen ook buiten de school leren.
- Scholieren ontwikkelen zich anders dan ons onderwijssysteem veronderstelt. Met brede onderbouwklassen en leerlingsspecifieke begeleiding zouden we meer scholieren kansen bieden. Eenzijdig begaafde scholieren kunnen we meer ruimte geven hun kwaliteiten te ontwikkelen, in plaats van dat het slechtste vak bepaalt op welk niveau een scholier onderwijs volgt.
- De mogelijkheid vakken op een lager niveau te volgen, wordt door een meerderheid van de ouders gezien als een manier om kansen te bieden aan eenzijdig begaafde scholieren. Ouders & Onderwijs steunt een experiment met toelating tot het vervolgonderwijs van scholieren met eenzijdige cognitieve begaafdheid van lager onderwijsniveau. Tegelijk zeggen veel mensen dat een basisniveau behouden moet blijven, en zijn ze bang dat de mogelijkheid vakken op een lager niveau te volgen juist demotiverend werkt.
- In theorie biedt het onderwijs nu al de nodige ruimte voor maatwerk. De praktijk is dat deze mogelijkheden vaak niet worden benut, en bijvoorbeeld worden afgehouden vanwege de organisatorische belasting voor de school.
- Niet iedere school hoeft in de toekomst gepersonaliseerd leren te bieden. Ook op dit vlak is meer variatie aan scholen en onderwijsvormen wenselijk. Een deel van de scholieren heeft behoefte aan structuur en houvast. Een klein deel van de ouders geeft aan te verwachten dat maatwerk en flexibilisering onrust en onderlinge prestatiedrang tussen scholieren geeft. Diversiteit in het onderwijsaanbod zorgt ervoor dat er wat te kiezen valt.

Ouders vragen om meer flexibiliteit en maatwerk in het onderwijs: uitkomsten van een digitale raadpleging

Ouders & Onderwijs heeft een digitale raadpleging gehouden omtrent:

1. de behoeften van ouders aan flexibiliteit en maatwerk voor hun kinderen
2. de mogelijkheden voor maatwerk in het huidige onderwijs

Ruim 200 ouders hebben de vragenlijst ingevuld. Ouders vinden het een belangrijk onderwerp om over te praten en zien graag meer mogelijkheden voor maatwerk, zo blijkt uit onze peiling. In het navolgende worden de resultaten van de raadpleging gepresenteerd.

Flexibiliteit is belangrijk thema

Van de 211 ouders die de vragenlijst heeft ingevuld, heeft 43% kinderen in het basisonderwijs. 57% zijn ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. Van de kinderen in het voortgezet onderwijs gaat 42% naar het vwo, 34% naar de havo en 24% naar het vmbo. De meeste ouders (bijna 80%) hebben een goed idee waarover de discussie en de plannen van de staatssecretaris gaan. Bijna alle ouders (95%) vinden deze discussie belangrijk of zelfs heel belangrijk.

Beloon scholieren op hun kwaliteiten

Ouders geven aan dat er meer maatwerk mogelijk moet zijn. Het onderwijs kan daarmee beter bij de capaciteiten en kwaliteiten van scholieren aansluiten. In het huidige onderwijssysteem bepaalt het slechtste vak op welk niveau een scholier onderwijs volgt. Kwaliteiten van de scholieren worden daardoor niet optimaal benut en uitgebreid. Ouders signaleren dat hun kinderen daardoor motivatie verliezen en hun talenten onbenut laten. Uit de brief van de staatssecretaris OCW van 18 februari 2016 wordt duidelijk dat we het hierbij niet over enkelingen hebben, maar over meer dan 10.000 kinderen per jaar, ofwel iets meer dan 5%.

Er zou meer keuze moeten zijn en minder verplichte standaardpakketten en -niveaus gebaseerd op de gemiddelde scholier. Het is belangrijk om scholieren steeds te blijven prikkelen en te stimuleren. Ouders geven aan dat het huidige onderwijssysteem hier niet op is ingericht en dit zelfs belemmert.

Een klein deel van de ouders geeft aan dat maatwerk en flexibilisering onrust en onderlinge prestatiedrang tussen scholieren geeft. Deze ouders zien meer in verdiepings- of verbredingsmogelijkheden binnen het huidige aanbod.

Flexibiliteit in het onderwijs doet recht aan de diversiteit tussen scholieren

89% van de ouders vindt dat scholieren vakken op een hoger niveau moeten kunnen volgen. 55% vindt dit ook relevant voor hun eigen kind. Minder overtuigend staan ouders achter het plan om scholieren op een lager onderwijsniveau te kunnen volgen. 30% staat hier afwijzend tegenover. Het argument dat ouders hiervoor geven is dat een basisniveau behouden moet blijven, zeker op de kernvakken Nederlands, wiskunde en Engels. Daarnaast zijn sommige ouders bang dat de mogelijkheid vakken op een lager niveau te volgen juist demotiverend werkt en luiheid (van kind en school) in de hand werkt. Toch vindt het merendeel (60%) van de ouders dat ook deze mogelijkheid er moet zijn. Zeker voor kinderen die met één vak veel moeite hebben door een ontwikkelingsstoornis.

De meeste ouders (74%) steunen ook het plan om herexamen op het oorspronkelijke niveau te kunnen doen. Het volgen van een vak op een hoger niveau is dan geen gok, maar een mogelijkheid. De tegenstanders geven aan dat hiermee de keuze om een hoger niveau te volgen te vrijblijvend wordt. De vakken die op een hoger niveau zijn gevolgd, moeten volgens 81% ook vermeld worden op een extra diploma. Zo kunnen scholieren laten zien waar ze goed in zijn en zichzelf hiermee profileren. Dit zou scholieren extra stimuleren voor hun inspanning. Een aantal ouders geeft aan af te willen van het generieke diploma en voorstander te zijn van een flexibel diploma op vakkenniveau.

Mogelijkheden voor maatwerk in het huidige onderwijs

Op de vragen over de mogelijkheden die scholen nu al bieden voor maatwerk noemen ouders, voor zover ze dat weten, de volgende mogelijkheden:

- een brede brugklas (35%)
- extra vakken volgen binnen het gekozen profiel (37%)
- vervroegd examen doen in een vak (11%)
- het volgen van een vak op een andere school of afdeling (10%)

Een groot deel (30 tot 50%) van de ouders vindt al deze mogelijkheden van belang voor hun kind. Daarnaast is 40% van de ouders tevreden over de begeleiding vanuit school die scholieren krijgen bij de keuze van een profiel. Op eenderde van de scholen zijn organisatorische redenen beperkend voor de mogelijkheden van scholieren om vakken te kiezen, zo krijgen ouders te horen. De informatie over de mogelijkheden van maatwerk op school aan ouders en scholieren laat in veel gevallen te wensen over, terwijl 52% van de ouders aangeeft hier wel behoefte aan te hebben.

Eigenaarschap van het individuele leerproces

Wanneer ouders gevraagd wordt naar andere mogelijkheden voor maatwerk worden relatief vaak kleine klassen en gemende klassen in de onderbouw genoemd als wens. Daarnaast noemen ouders betere begeleiding voor leerlingsspecifieke behoeften (o.a. hoogbegaafdheid, autisme), onderwijs op projectbasis en meer gebruik maken van digitale middelen. Aandacht voor sociaal emotionele ontwikkeling scoort ook hoog. Enkele ouders vragen aandacht voor het eigenaarschap van de scholier van het individuele leerproces. Dat zou echt maatwerk zijn, zo geven zij aan.

Voor nadere informatie kan contact worden opgenomen met Peter Hulsen, directeur Ouders & Onderwijs
M. 06-11882660
T. @Peter_Hulsen
E. peter.hulsen@oudersonderwijs.nl